

típic de la ciutat: «ancien forum et promenade publique» defineix Eug. Thomas, p. 144a. Molt documentat des de 1156: « forum seu mercatum *Montispessuli*, de Peiron ---» (en el contracte matrimonial de Guillem VII, senyor de 5 Montpeller (*Hist. Lgd.* II, 556).

El nom li ve, naturalment, de la gran massa de roca que encara es veu ara al cap de la *promenade*: oc. ant.: «*peiron*: perron» (Levy PSW). Ja citat per Guiraut de Calansó: «celeis cui am --- / fors al *peiró*, on ela's vai sezer, / a un taulier ---», en la cançó al·legòrica que el poeta endreça: «a Monpeslier, a-N Guillem lo marquès / t'en vai, chansó: fa-l auzir de bon grat...» [a ell i a la marquesa] (Appel. *Chrest.* 34, 33, 52).

Heus aquí el «verrou»: el forroll o forrellat que barrava el pas d'entrar a la ciutat: aquest fou el *Mons-pessuli* del doc. de 1156. Aquest *peiró* és el que inspirava l'etimologia del meu mestre Grammont: etimologia bona només *semànticament*, l'encertada materialment és MONTE-PESSULARIUM. J.C.

¹ Ni en Mistral *TdF*, ni en el gran *Dict. Topographique de l'Hérault* d'Eugène Thomas ni enloc de la R.L.R. no apareix amb *lh*. Tots escriuen *Montpelier* (o *Mountp-*). [He viscut tot un any a Montpeller (en contacte amb parlants en occità) i mai ho he sentit amb *lh* (J) ni recordo haver-ho llegit mai. [J.C.] E. Thomas, p. 122b: «le XVIIe et le XVIIIe siècle on écrit quelquefois *Montpelier*, *Montpélier*, comme Gariel, mais plus souvent *Montpellier*». —² Vegeu ara l'article detallat i ben documentat de Charles Camproux, «Histoire d'un toponyme: Montpellier». *Mélanges offerts à Charles Rostaing* (Liège 1974), I, 115-129). —³ *AlcM.* sembla adherir-se a aquesta idea (s. v.). —⁴ Ha acceptat aquesta idea F. Hamelin en el seu recent llibre *Les Noms de lieux du Dép. de l'Hérault*, 1988, s. v. *Mont* LXI. [No valia gaire la pena de citar aquesta opinió d'un treball que és de *segona mà*, si bé d'un estimable estudiós canadenc o nord-americà]. —⁵ Notem també en els *Furs* de València, el «Pròleg», escrit en llatí (1238), que es refereix al rei Jaume I com «dominus *Montispessulani*», i en la traducció catalana (1261) «senyor de *Montpesler*», i després en el text «el senyor de *Montpeler*» (enteneu *-peller*): ed. G.Colon i A. Garcia, *NCL*, I, 94.56, 96.140); trobem *Monpesler* en doc. de Barcelona de 1271 (J.Cor., *EntreDL* I, 159.82) i en un de 1292 del Rosselló (*RLR* IV, 512) i *Monpesler* 1284 (ib., 384); la *Crònica* de Desclot (de finals del S. XIII) grafia regularment *Monpesler*, *Munt-* (ed. *N.Cl.* II, 20-22, 44, 63, etc.); Muntaner, *Crònica*, generalment *Muntpesler* (ed. Casacuberta, *Barcino*, I, 14ss.); i igualment la de Jaume I (14 ss.). Fa l'efecte que els cronistes catalans consideraven *Montpeller* una pronúncia popular [?]. —⁶ Recordem que *forroll* és variant de *ferroll* (la base

de *forrellat*), mot corresponent a l'oc. *verrollh*, fr. *verrou* < ll. vg. VERRUCULUM (*DECat.* IV, 135b28ss.).

Montpoi, V. *Paiporta*

MONTPOLT

Llogaret del Solsonès, pertanyent al mun. de 10 Lladurs, una dotzena de k. al NO. de Solsona, prop de la Ribera Salada. *Pron.* *mumpòl* a Cardona (Casac.); *mumpòl* a Lladu (XXVIII, 165.16,1); i la Roca de *Montpolt*, el Pla de *mompòl*. ib. (166.12).

MENC. ANT. 839: *Modium Pulte* (Acta C. SdUrg. 15 ed. Pujol, nº 104); 957: *Puge Pult*, junt amb *Pampe* (Arx. Sols.); 1052: *Mug Pulto*: «in Com. Urgelli infra term. de Terraçola --- afr. Mer. castrum de *Michapane*, Occid. *Vila Monnil*, Circi: Sto. Mikael de *Mug Pulto*» (Arx. Sols.); 1184: ecclesia de *Mugpolt* 20 --- de *Mugpolto* (*Cart.* Tavèrnoles, 182.23, 182.21; Balari, *Orig.* 159); 1184: «ecclesia *Sti Michaelis de Monte pulto*» (*Cart. Poblet*, p. 159); 1359: *Montpolt*, *Muntpolt* (*CoDoACA* XII, 58, 60).

ETIM. Ll. MÖDIUM PULTUM 'un muig de farinetes' 25 'una bona mesura de pastetes', ll. *pultes* 'farinetes, farro' (mot en plural sempre, d'on prové el cast. *puches* id.); es pot referir al blat que no deixa de produir-se en aquestes altes terres —cf. el castell de *Mica pane* citat (dos cops) en el doc. de 1052, extractat, supra (*mica panis* 'molla de pa', ja que *els pans* es diu sovint per 'els blats, les collites de cereals').

Però més aviat serà metafòricament en el sentit de 'fanguissar' (en què sovint emprem el mot 'farinetes') 35 en aquests rodals, vora la Ribera Salada, i on abunden més els xafeces que les soleiades. Com ja veié M. Lübke (*BDC* XI, 27) aquí el ll. MODIUM, fou substituït (trivialitzat) per *Mont-* que forma el primer membre de tants NLL, i encara que ell no explicà la 40 forma *-pòl* com evol. fon. de PULTE, ja comptem que aquí ha acabat per ficar-s'hi en la forma moderna el NP *Pol*, var. popular de PAULUS (cf. *Moripol* no gaire lluny d'allí MANSIO PAULI).

Balari hi relaciona PUIGPALTER de P.PULTARIUM sen- 45 se entendre bé el nexa semàntic, car no és el sentit d'«olla = gorga», sinó (mantenint-se més prop del cast. *puchero*) en el mateix sentit figurat que en el nostre *Montpolt*: 'turó argilós, enfangat'. És un veïnat agre. a Banyoles (Madoz III, 358) «villare *Pugio Pultari*» c. 50 l'a. 956, en la dedicació de St. Esteve de Banyoles.

Nom repetit per un «Manso de *Podio Polter*» te. Caldes de Montbui, del qual parla un doc. de 1183 (*A. C. A.*) (Balari, *Orig.* 154). Hem citat la forma *Puge Pult* en el doc. de 957 = *Montpolt*, que es comprèn 55 com resultant d'un compromís entre *Muig p-*, i *Puig p-* (*puig* 'mont'). Doncs potser també els *Puigpalter*